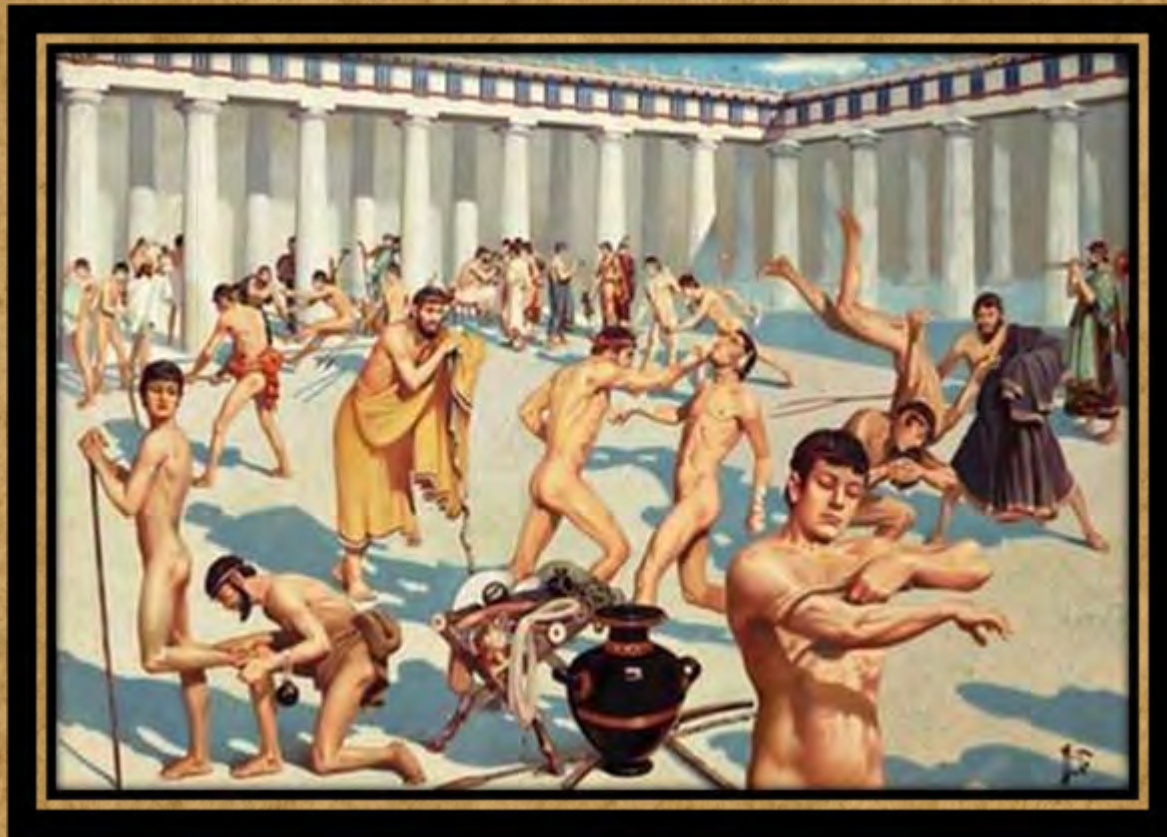

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Ο αθλητισμός είναι ένας κοινωνικός θεσμός ο οποίος αντικατοπτρίζει τη δεδομένη κοινωνία και τον πολιτισμό της. Για παράδειγμα στην Αρχαία Ελλάδα, ο αθλητισμός στην Αθήνα θεωρούταν κοινωνικό και πολιτισμικό αγαθό και είχε παιδαγωγικό χαρακτήρα ενώ αντίθετα στην Σπάρτη ο αθλητισμός χρησιμοποιούταν για την στρατιωτική εκπαίδευση.

Αγωνίσματα

[Τοιχογραφία των ταυροκαθαψίων, Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου]

Τα ταυροκαθάψια

Ήταν από τους πρώτους γνωστούς αθλητικούς αγώνες. Γίνονταν στην μινωική Κρήτη.

Οι αθλητές έπιαναν τον ταύρο από τα κέρατα, πηδούσαν κάνοντας στροφή στον αέρα και κατέληγαν όρθιοι και ανάποδα πάνω στην ράχη του.

Σε αντίθεση με τις σημερινές ταυρομαχίες, στα ταυροκαθάψια ποτέ δεν θανάτωναν τον ταύρο.

Αθλήματα

Τα περισσότερα αθλήματα ήταν ατομικά όπως:

- ❖ το στάδιο,
- ❖ ο δίαυλος,
- ❖ ο δόλιχος και
- ❖ η σπλιτοδρομία όπου οι αθλητές έτρεχαν με πανοπλία.

Άλλη ομάδα αθλημάτων ήταν το πένταθλο που περιλάμβανε:

- ❖ το ακόντιο,
- ❖ το άλμα,
- ❖ το δίσκο,
- ❖ το δρόμο,
- ❖ και την πάλη.

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- Στην αρχαία Αθήνα η εκπαίδευση των αγοριών άρχιζε από το 6ο έτος της ηλικίας τους και περιλάμβανε τρεις βασικές ομάδες μαθημάτων: Τα γράμματα, τη μουσική και τη γυμναστική. Η γυμναστική, μάθημα ιδιαίτερης βαρύτητας, διδασκόταν από τον παιδοτρίβη ο οποίος δίδασκε την ευσημοσύνη, τρόπους καλής συμπεριφοράς, και κυρίως την σωματική εκγύμναση. Τα παιδιά μέχρι την ηλικία των 16 ετών εκπαιδεύονταν στην παλαίστρα, όπου υπέκειντο σε ήπιας μορφής γυμνάσματα όπως άλμα, δίσκος, αγώνες δρόμου κ.α. Κατά το 16ο έτος της ηλικίας τους, ασκούσαν πλέον στο γυμνάσιο (δημόσιο εκπαιδευτικό ίδρυμα), στο οποίο γίνονταν ποικίλα αγωνίσματα (άλμα, παγκράτιο, πάλη, πυγμή κ.α.) Τα λειτουργικά έξοδα των γυμνασίων καλύπτονταν από πλούσιους συνήθως πολίτες της Αθήνας (γυμνασιαρχία).

- ❖ Ο ακοντισμός χωριζόταν στον εκήβολο (ρίψη ακοντίου σε μήκος) και στον στοχαστικό (σε προκαθορισμένο στοχο).
- ❖ Το άλμα εις μήκος (απλό, διπλό ή τριπλό) συνοδεύοταν από μουσική για να έχει ο αθλητής σταθερό βηματισμό.
- ❖ Ο δίσκος, στην αρχή λίθινος κατόπιν σιδερένιος, ήταν κοινός για όλους τους αθλητες.
- ❖ Τέλος η πάλη διακρινόταν στην ορθία όπου ο παλαιστής έπρεπε να ρίξει τον αντίπαλό του στο έδαφος και στην αλίνδηση ή κάτω πάλη.

Πυγμή

- ❖ Στο άθλημα της πυγμής, ένας από τους δύο αντιπάλους έπρεπε να πέσει αναίσθητος. Ένας συνδυασμός πάλης και πυγμής ήταν το παγκράτιο (στο άνω οι αθλητές αγωνίζονταν όρθιοι και στο κάτω συνέχιζαν τον αγώνα στο έδαφος).
- ❖ Οι αγώνες αυτοί ονομάζονταν γυμνικοί γιατί οι διαγωνιζόμενοι ήταν γυμνοί. Λάμβαναν μέρος άντρες και παιδιά και αργότερα έφηβοι. Τα παιδιά και οι έφηβοι δεν συμμετείχαν στα ιππικά αγωνίσματα και στον οπλίτη δρόμο.

Ιπποδρομίες

Οι ιπποδρομίες γίνονταν στους ιππόδρομους. Μερικά από τα ιππικά αθλήματα ήταν ο αγών , τελείων κελήτων, κάλπη (ιπποδρομίες με φοράδες) και οι αγώνες με πώλους. Στους αγώνες οι αναβάτες ήταν γυμνοί.

Αρματοδρομίες

Στις αρματοδρομίες διακρίνονταν τα αγωνίσματα του τέθριππου, της απήνης και της συνωρίδας. Όσον αφορά στους ηνίουχους, οι ιδιοκτήτες των ζώων αγωνίζονταν οι ίδιοι στους ιπποδρόμους. Στα μέσα του 6ου αιώνα π.Χ. ο τύρρανος Πεισίσταρτος καθιέρωσε τις ιπποδρομίες, τις αρματοδρομίες, τον απο ίππου ακοντισμό και το αγώνισμα του αποβάτου (μεταπήδηση του αναβατη από ίππο σε ίππο).

Πυρρίχης χορός

Κατά τη διάρκεια των αγώνων λάμβαναν χώρα διάφορα δρώμενα που είχαν συμβολική σημασία. Παράδειγμα είναι ο πυρρίχης χορός, ο οποίος ήταν ένοπλος χορός με θρησκευτικό χαρακτήρα και αποτελούσε μίμηση συγκεκριμένων πολεμικών κινήσεων σε ρυθμική μορφή.

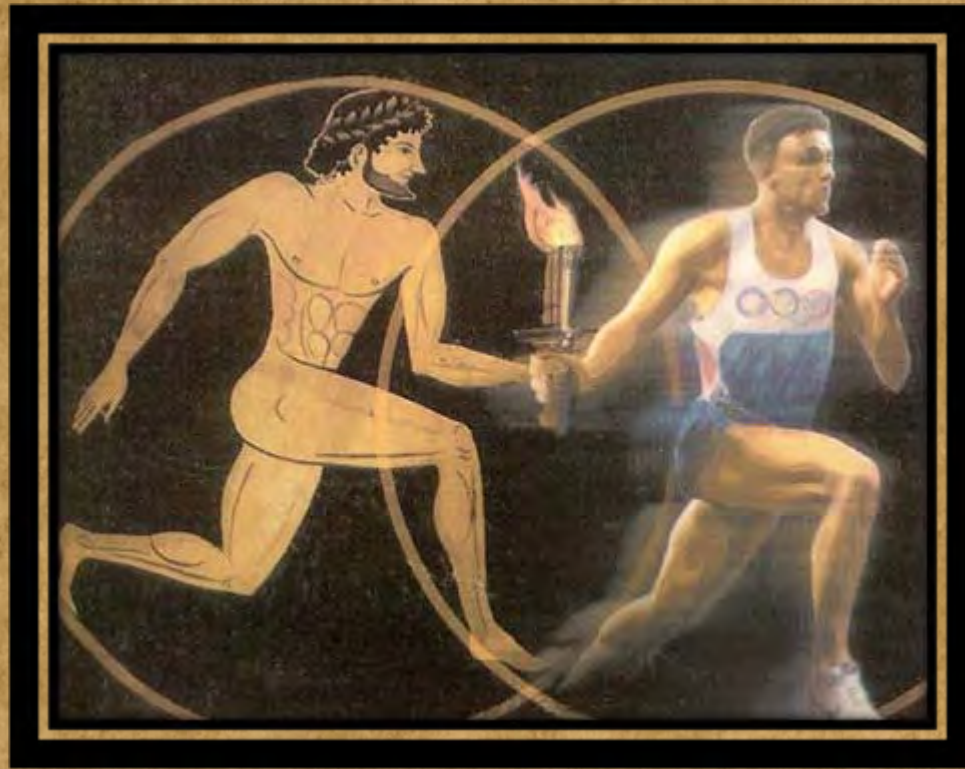

Αλεκτρύονες

Τέλος, κάθε χρόνο πραγματοποιούνταν οι αγώνες αλεκτρυόνων (κοκορομαχίες) σε ανάμνηση μιας ομιλίας του Θεμιστοκλή, ο οποίος παρότρυνε τους Αθηναίους να

αγωνιστούν όπως τα κοκόρια εναντίον των εχθρών τους χωρίς κάποιο έπαθλο, παρά μόνο την επιβίωση και αξιοπρέπειά τους.

Ολυμπιακοί Αγώνες

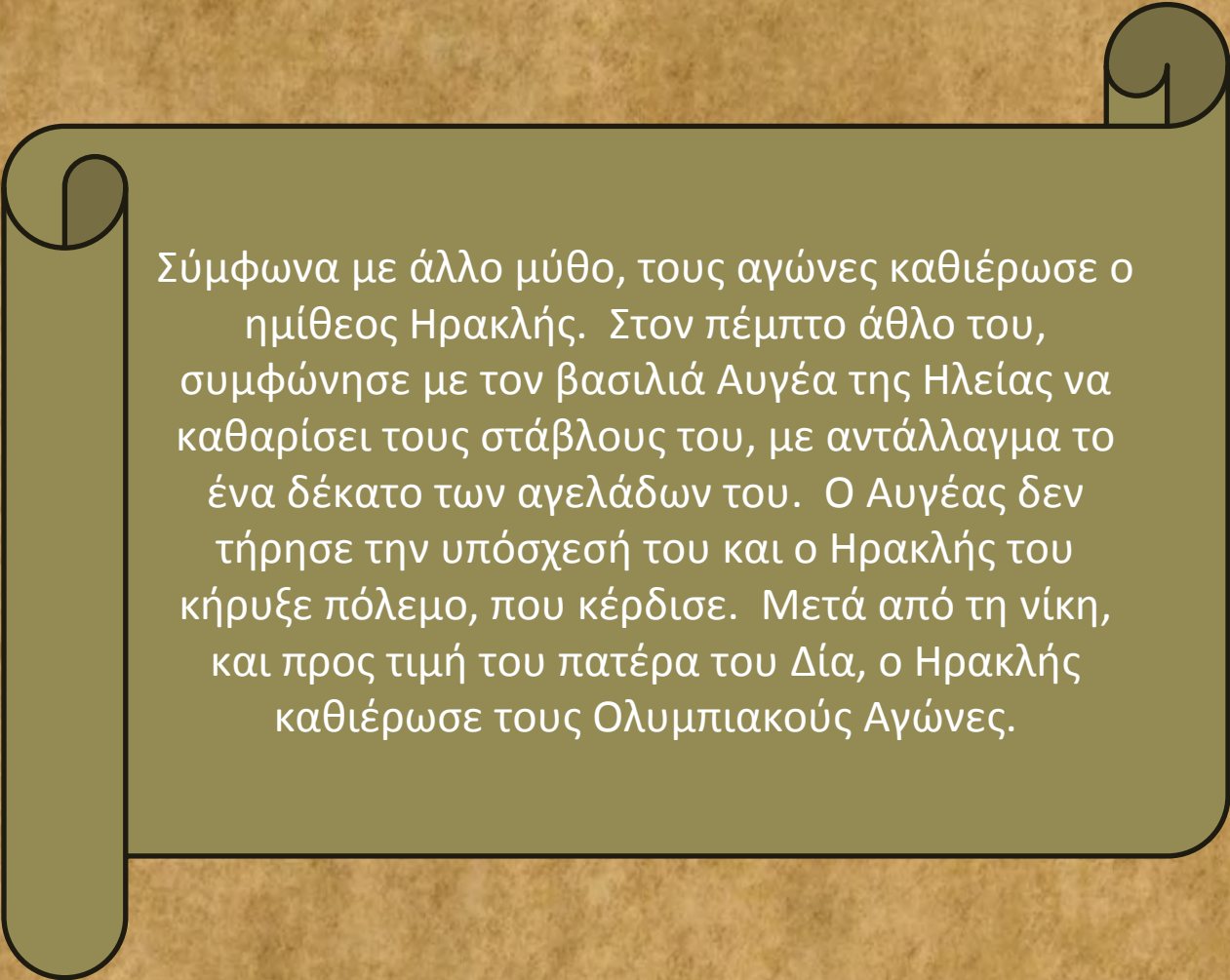
Ολυμπιακοί Αγώνες (1)

- ❖ Το 776 π. Χ. , διεξάγονται οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες της αρχαιότητας, θεσμός που κράτησε 1170 χρόνια μέχρι το 393 μ. Χ. που καταργήθηκαν ως ειδωλολατρική τελετή από το βυζαντινό αυτοκράτορα Θεοδόσιο τον 1ο.
- ❖ Αρχικά, στους Ολυμπιακούς Αγώνες είχαν δικαίωμα συμμετοχής μόνο ελεύθεροι Έλληνες πολίτες. Αργότερα, με την επικράτηση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, απέκτησαν δικαίωμα συμμετοχής όλοι οι πολίτες της αυτοκρατορίας.

Ολυμπιακοί Αγώνες (2)

- ❖ Οι Αγώνες διεξάγονταν κάθε 4 χρόνια, στην πρώτη πανσέληνο μετά το θερινό ηλιοστάσιο. Αρχικά κρατούσαν μία μόνο μέρα αλλά όσο πλήθαιναν τα αθλήματα, μεγάλωνε και η διάρκεια διεξαγωγής τους, φτάνοντας τις 5 μέρες.
- ❖ Για όσο κρατούσαν οι Αγώνες, οι αρχαίοι Έλληνες υπάκουαν στον κανόνα της Ιερής Εκεχειρίας, που σήμαινε διακοπή στις εχθροπραξίες και απαγόρευση εκτέλεσης της θανατικής καταδίκης. Αρχικά η Ιερή Εκεχειρία είχε διάρκεια ενός μήνα, και αργότερα έφτασε τους τρεις.

Υπάρχουν δύο μυθολογικές εκδοχές για το πώς ξεκίνησαν. Η πρώτη αφορά το μύθο του Πέλοπα, από τον οποίο πήρε και το όνομά της η Πελοπόννησος (νησί το Πέλοπα.) Σύμφωνα με το μύθο, ο βασιλιάς Οινόμαος της Πίσας, κάλεσε σε αγώνα αρματοδρομίας τους μνηστήρες της κόρης του, της Ιπποδάμειας. Όποιος τον κέρδιζε, θα έπαιρνε την Ιπποδάμεια για γυναίκα του ενώ όποιος έχανε... έχανε και το κεφάλι του! Ο Πέλοπας, πρίγκιπας της μικρασιατικής Λυδίας ήταν ένας από τους μνηστήρες. Με τη βοήθεια του ηνίοχού του Μυρτίλου, κατέστρωσε ένα σχέδιο για να νικήσει τον Οινόμαο στην αρματοδρομία, σαμποτάροντας το άρμα του. Έτσι, ο Πέλοπας επικράτησε στην αρματοδρομία, όταν το άρμα του Οινόμαου ανατράπηκε σκοτώνοντάς τον. Ο Πέλοπας παντρεύτηκε την Ιπποδάμεια και για να γιορτάσει τη νίκη του, καθιέρωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Σύμφωνα με άλλο μύθο, τους αγώνες καθιέρωσε ο ημίθεος Ηρακλής. Στον πέμπτο άθλο του, συμφώνησε με τον βασιλιά Αυγέα της Ηλείας να καθαρίσει τους στάβλους του, με αντάλλαγμα το ένα δέκατο των αγελάδων του. Ο Αυγέας δεν τήρησε την υπόσχεσή του και ο Ηρακλής του κήρυξε πόλεμο, που κέρδισε. Μετά από τη νίκη, και προς τιμή του πατέρα του Δία, ο Ηρακλής καθιέρωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

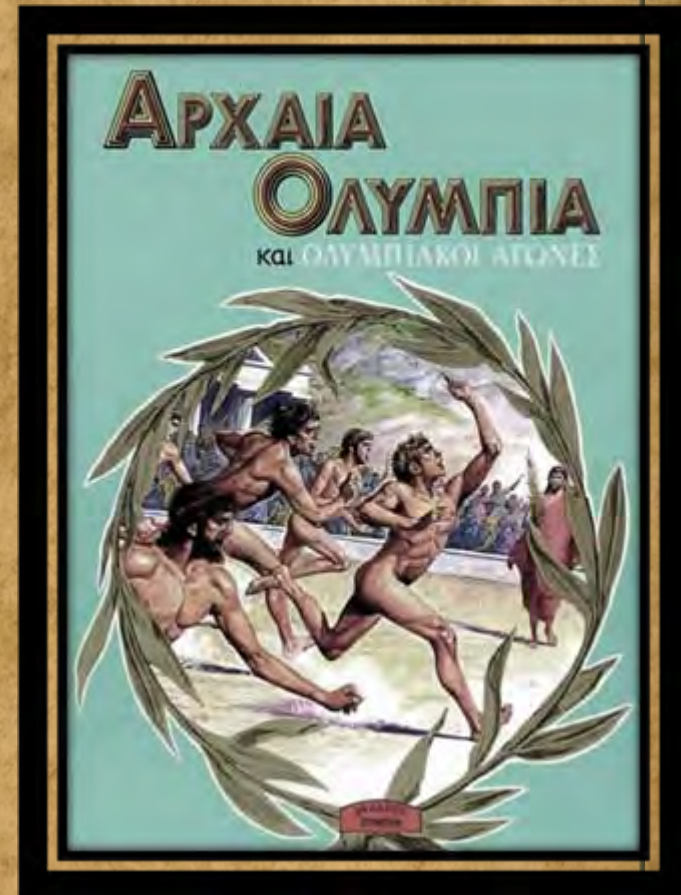
Η εκεχειρία κατά τη διάρκεια των αγώνων (1)

- ❖ Πριν την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων κηρυσσόταν η εκεχειρία, κατά την οποία όλες οι ελληνικές πόλεις έπαυαν τις εχθροπραξίες για μια ορισμένη περίοδο.
- ❖ Ο θεσμός της εκεχειρίας πρωτοκαθιερώθηκε με την αναδιοργάνωση των Αγώνων κατά τον 8ο αι. π.Χ. Υπεύθυνοι γι' αυτό θεωρούνται οι βασιλείς της Ηλείας, της Πίσας και της Σπάρτης, Ίφιτος, Κλεοσθένης και Λυκούργος αντίστοιχα, οι οποίοι σύναψαν συνθήκη με διαρκή ισχύ, τη λεγόμενη ιερή εκεχειρία.

Η εκεχειρία κατά τη διάρκεια των αγώνων (2)

- ❖ Η εκεχειρία αναγγελλόταν σε όλο τον ελληνικό κόσμο και υποχρέωνε τις πόλεις που συμμετείχαν με αθλητές στους Αγώνες και είχαν αποδεχτεί τις ιερές σπονδές να απέχουν από πολεμικές επιχειρήσεις κατά τη διάρκειά της.
- ❖ Η περίοδος αυτή διαρκούσε από ένα μήνα έως τρεις, όσο δηλαδή χρειαζόταν για τους αθλητές και τους επισκέπτες να φτάσουν ανενόχλητοι στο ιερό της Ολυμπίας, να παρακολουθήσουν τα αγωνίσματα και να επιστρέψουν στις πόλεις τους ασφαλείς.

Η εκεχειρία κατά τη διάρκεια των αγώνων (3)

Συνοπτικά οι όροι της εκεχειρίας ήταν οι ακόλουθοι:

- ❖ Όλες οι εχθροπραξίες σταματούσαν, ενώ το κράτος των Ηλείων ανακηρυσσόταν ουδέτερο και προσβάσιμο σε όλους. Οι αθλητές και οι επισκέπτες από πόλεις που βρισκόνταν σε εμπόλεμη κατάσταση μπορούσαν να ταξιδέψουν με ασφάλεια μέσα από εχθρικές περιοχές.
- ❖ Στρατός και όπλα απαγορεύονταν στα εδάφη της Ηλείας.
- ❖ Κατά τη διάρκεια της εκεχειρίας αναστελλόταν η εκτέλεση θανατικής ποινής.

Αθλητικοί Αγώνες

Γενικά

- ❖ Στην αρχαιότητα, ως επί το πλείστον, οι περισσότεροι αθλητικοί αγώνες αποτελούσαν μέρος των δημόσιων εκδηλώσεων.
- ❖ Στην πλειονότητά τους είχαν θρησκευτικό χαρακτήρα ή τελούνταν σε ανάμνηση σημαντικών ιστορικών γεγονότων.
- ❖ Αυτές οι εορτές, μαζί με τους αγώνες, ελάμβαναν χώρα εντός των ιερών περιβόλων του τιμώμενου θεού ή σε κατάλληλες τοποθεσίες πλησίον των τεμένων

Αιάντεια

Τα Αιάντεια ήταν γιορτή που τελούνταν προς τιμή των δύο Αιάντων, του Τελαμώνιου και του Λοκρού

Αμαρύνθια

Τα Αμαρύνθια ήταν ετήσια αθηναϊκή γιορτή που τελούταν την άνοιξη αρχικά στην Αμάρυνθο της Ευβοίας προς τιμή της Αμαρυνθίας Αρτέμιδος

Ο Αμάρυνθος ήταν σύμφωνα με την παράδοση κυνηγός που συμμετείχε στην συνοδεία της Αρτέμιδος και κατοικούσε στην Ερέτρια. Από αυτόν ονομάστηκε Αμάρυνθος μία πόλη της Εύβοιας όπου πολιούχος Θεά

Αμφιάρεια

- ❖ Τα Αμφιάρεια ήταν γιορτή προς τιμή του Αμφιαράου ως Θεού της Ιατρικής, η οποία κατά την αρχαιότητα τελούταν στο Ιερό του στον Ωρωπό.
- ❖ Μικρά Αμφιάρεια των οποίων την επίβλεψη είχαν 10 Αθηναίοι πολίτες,
- ❖ ενώ από το 332π.Χ διοργανώνονταν τα μεγάλα Αμφιάρεια και τελούνταν κάθε πέντε χρόνια

Η γιορτή είχε Πανελλήνια εμβέλεια και περιελάμβανε μεταξύ των άλλων μουσικούς διαγωνισμούς(ραψωδών, αυλωδών, αυλητών, κιθαρωδών και σοφιστών), γυμνικούς αγώνες(δρόμου, παγκρατίου, πάλης, πένταθλου και πυγμής) και ιππικά αγωνίσματα(ιπποδρομίες, αρματοδρομίες, και αγώνες αποβάτου).

Νεμέσια

Στις εκτός του άστεως αθηναϊκές εορτές συγκαταλέγονταν τα Νεμέσια, τα οποία γίνονταν στον Ραμνούντα (στο βορειοανατολικό άκρο της Αττικής), την 5η ημέρα του Βοηδρομιώνα μήνα (27 Αυγούστου).

Τελούνταν προς τιμήν της θεάς Νεμέσεως, που ήταν προστάτιδα των βοσκοτόπων και της αγροτικής ζωής, τιμωρός της ανθρώπινης «ύβρεως» και βοηθός των αμυνομένων στρατιωτών.

Βοηδρόμια

❖ Τα Βοηδρόμια τελούνταν προς τιμήν του Βοηδρομίου Απόλλωνος, ο οποίος είχε δώσει διάφορους χρησμούς για την επίτευξη στρατιωτικών νικών αμφοτέρων των πόλεων.

❖ τελούνταν στην Αθήνα και

στην Θήβα την 6η η 7η του μηνός Βοηδρομιώνος

❖ Η γιορτή αυτή πρωτοκαθιερώθηκε εις ανάμνηση της νίκης του Θησέως κατά των Αμαζόνων, ενώ ύστερα από τη μάχη του Μαραθώνα (490π.Χ.) τα Βοηδρόμια τελούνταν και σε ανάμνηση της ένδοξης αυτής νίκης

Βενδίδεια

Τα Βενδίδεια γιορτάζονταν την 19η του μηνός Θαργηλιώνος στον Πειραιά προς τιμή της Σεληνιακής Θρακικής Θεάς Βενδίδος που ταυτιζόταν με την Άρτεμη και συχνά με την Εκάτη ή και με την Περσεφόνη.

Οι εορτασμοί ξεκινούσαν με μία πομπή των πιστών, οι οποίοι περνούσαν από το Νυμφαίο και κατέληγαν στο Βενδίδειο ιερό.

Το βράδυ της πρώτης ημέρας γίνονταν λαμπαδηδρομίες από έφιππους Θράκες ενώ την επόμενη τελούνταν ιπποδρομίες. Η γιορτή περιελάμβανε, επίσης, δημόσιες θυσίες και τελετές.

Απατούρια

- ❖ Τα Απατούρια ήταν μια πανιώνια με επίκεντρο την Αθήνα και αποτελούσε πανηγυρική εγγραφή των νέων κοριτσιών και αγοριών στους καταλόγους της φρατρίας
- ❖ Τελούνταν από την 11η ως την 13η του μηνός Πυανεψιώνος (23 Σεπτεμβρίου-22 Οκτωβρίου), προς τιμή του Διός Φατρίου. Είχαν διάρκεια τρεις ημέρες.
- ❖ Την ίδια μέρα γινόταν έλεγχος της προόδου των μαθητών στα σχολεία και οι αριστεύσαντες... μαθητές βραβεύονταν.
- ❖ Στα Απατούρια γίνονταν, μεταξύ των άλλων, λαμπαδηδρομίες με το ιερό πυρ του Ηφαίστου.

Ανάκεια

❖ Το όνομα «Άνακες»(=σωτήρες), ονομασία που προήλθε από του γηγενείς δίνεται σε Θεούς που η ενέργεια τους θεωρείται «φυλακτήριος». Στην Αθήνα Άνακες ήταν οι Διόσκουροι Κάστωρ και Πολυδεύκης.

Οσχοφόρια

- ❖ Τα Οσχοφόρια γιορτάζονταν την 8η του μηνός Πυανεψιώνος προς τιμή του Διονύσου αλλά και της θεάς Αθηνάς ή της Αριάδνης.
- ❖ Σύμφωνα με την παράδοση τη γιορτή αυτή την καθιέρωσε ο Θησέας σε ανάμνηση της νίκης του κατά του Μινώταυρου.
- ❖ Στο αθλητικό μέρος των Οσχοφορίων τελούνταν πιθανότατα γυμνικοί αγώνες καθώς επίσης και αγώνες δρόμου, όπου συμμετείχαν μόνο έφηβοι από όλες τις αθηναϊκές φυλές

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:

Μαρκοπούλου Μαριάννα

Μόσχος Γρηγόρης

Μπέλτσος Νίκος

Μπινιάρη Ισιδώρα

Μπριντζή Σοφία

Μυλωνά Κατερίνα

Ξανθοπούλου Μελίνα

Πάλλης Χριστόδουλος

Πατέλη Μάρα

Πάτση Μυρτώ

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- 3lyk-polichn.thess.sch.gr/Olympiaki_paideia/exelixi/exelixi2.htm
- WIKIPEDIA
- [www.biblionet.gr/book/...Δ./Ιερά και αγώνες στην αρχαία Ελλάδα](http://www.biblionet.gr/book/...Δ./Ιερά_και_αγώνες_στην_αρχαία_Ελλάδα)
odysseus.culture.gr/a/1/11/ga114.htmlΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
- www.ime.gr/olympics/ancient/gr/205.html